

Almási Zoltán több, mint egy évtizede muzsikál a Berliini Filharmonikusoknál

Egy jókedélyű hegedűs, színes egyéniséggel

Almási Zoltánnak zeneakadémistaként meg sem fordult a fejében, hogy később majd külföldön fog muzsikálni. Negyedikesként azon gondolkozott a legtöbbet, mihez kezd majd az életével, ha befejezte az iskolát. Aztán, még az államvizsgái előtt, sikerült elnyernie a Berliini Filharmonikusok ösztöndíját, s a hegedűművész azóta is, tizenegy esztendeje a világ egyik első számú együttesének megbecsült tagja. A zenekari muzsikálás mellett nagyon élvezi a fiatalok oktatását és a kamarazenélést, Apos Kvartettjével rendszeresen neves fesztiválokon lép a közönség elé. S mivel Almási Zoltán nemcsak a zenélésben, hanem a mindennapi életben is szereti a sokszínűséget, ezért szívesen foglalkozik többféle dologgal. Mindig, mindenkor fontos számára a játék és a jókedély.

– *Hány éves volt, amikor először hangszert fogott a kezébe?*

– Ötévesen kaptam meg az első hegedűmet, mivel zongora nem fért be a lakásunkba. Már az óvodában feltűnt ugyanis, hogy jó a hallásom és a ritmusérzésem, s amikor csak tehettem, énekeltem és pötyögtettem a szomszédban lévő pianínót. Így elvittek egy ismerős zenetanárhoz, aki azt ajánlotta, kezdjek el hangszerezen játszani.

– *S mindehhez volt családi indíttatása, a szülei is zenéltek?*

– Mindössze az édesapám húga dolgozott büfésként a Zeneakadémián. Ráadásul a családi motivációm sem volt túl erős, hiszen míg édesanyám egy-egy piros ponttal jutalmazott, ha még egyszer eljátszottam a gyakorolnivaló darabot, addig édesapám ötöt ígért azért, ha csendben maradok.

– *Utálta gyerekként a napi, rendszeres gyakorlást?*

– Része volt a napomnak, s tulajdonképpen élveztem a hegedülést. Utálni hét évesen kezdtem, amikor még én gyakoroltam, addig a többiek kint fociztak a téren. Aztán feloldottam ezt az ellentmondást, s elkezdtem én is velük együtt rúgni a labdát. Sikerült ugyanis úgy beosztani az időmet, hogy a hangszer mellett a sportra is jusson néhány óra, s így már szívesen csináltam mindkettőt.

– *Őn is a megszokott utat járta végig, konzervatórium, Zeneakadémia?*



– Részben, hiszen a XIV. kerületi zeneiskolában kezdtem tanulni, megnyertem néhány versenyt, majd tizenöt esztendősen a Zeneakadémia előkészítő szakának lettem a hallgatója, Halász Ferenc professzor növendéké. A főiskolás évek alatt engem leginkább a kamarazene-órák motiváltak, rengeteget tanultam Kurtág Györgytől, Rados Ferentől, Mihály Andrásról és legfőképpen Devich Sándortól. Számomra ő roppant karizmatikus személyiség, tőle lehetett megtanulni azt, hogy az ember a legnagyobb természetességgel zenéljen, s felszabadultan élvezze a játékot, a muzsikálást. Kiváló volt a tanári karunk, rengeteg ismeretet szereztünk tőlük, egyedül a főiskola légköre volt kicsit nyomasztó számunkra abban az időben.

– *Sosem gondolt arra, hogy szólistaként is koncertpódiumra lépjen?*

– Tehetséges hegedűsnek számítottam, de nem annyira, mint amennyire erre a szólistaságnál szükség van. S be kell vallanom azt is, nem is volt kedvem napi 8-10 órát gyakorolni. Engem ugyanis már abban az időben is rengeteg minden érdekelt a világban. Éltem, jól éreztem magam a mindennapokban, főiskolára jártam, hegedültem, fociztam, és kártyáztam. IV-esként kezdtem el először azon gondolkodni, mihez kezdjek, miből élek majd, ha megszereztem a diplomámat.

– *Főiskolásként nem játszott zenekarokban, nem volt kilátása arra, hogy valahová szerződjenek?*

– De, hiszen a Fesztiválzenekarban gyakran muzsikáltam, s emellett a főiskola együttesének én voltam a koncertmestere, s kisebb szólófeladatokat is kaptam. Gyakran kamara-

zenéltem, a triókkal megnyertük például a Weiner versenyt. Valószínű, hogy az is egy út lett volna számomra, hogy a diplomám megszerzése után a Fesztiválzenekar zenésze legyek, de az életem másképpen alakult. Érdekes, hogy mi mindent hoz magával a sors, hiszen annak idején fel sem merült bennem, hogy egyszer majd külföldön fogok játszani. Az események ebbe az irányba sodortak. A Jeunesses Musical keretében gyakran jártam külföldre kamaramuzsikálni, s így megfordultam Belgiumban és Moszkvában is. Ez a szervezet egyszer felvételt hirdetett az Ifjúsági Világzenekarba, s erre főiskolásként még én is jelentkeztem. A kiküldött magnófelvételem alapján meghívtak a meghallgatásra és sikerült bekerülnöm az ötven ország muzsikusaiból verbuválódott együttesbe. Ennél az alkalmi zenekarnál a három hetes próbasorozat után kéthetes turnén mutattuk be tudásunkat. Három esztendőn át játszottam az Ifjúsági Világzenekarban és a második évben a zenészek koncertmesterré választottak. A harmadik szezon téli próbasorozata pedig éppen Berlinben volt, s a Filharmonikusok muzsikusai foglalkoztak velünk. Az egyikük, Leon Spierer, aki még jelenleg is játszik az együttesben, szólt nekem, hogy meg lehet pályázni a Berliini Filharmonikusoknál egy ösztöndíjat. Jelentkeztem a próbajátékokra és tizenhat muzsikos közül végül engem vettek fel. Még a diplomám előtt, 1989 áprilisában megfeleltam a meghallgatáson, szeptemberben pedig Berlinben, az együttesel kezdtem a szezont. Másfél évig ösztöndíjasként muzsikáltam, majd ismét megnyertem egy próbajátékot és próbaidős tag lettem.

– *Mennyire nehéz a próbajáték a Berliini Filharmonikusoknál?*

– Igazából a próbajáték nem is olyan szörnyű, hiszen az első részben egy Mozart-koncertet kell előadni, ezt követően pedig egy szabadon választott, romantikus koncertet. A nehézség abban rejlik, hogy az ember elérje azt, hogy egyáltalán meghívást kapjon erre a megmérettetésre, hiszen egy-egy helyre száznál is többen jelentkeznek a világ minden tájáról. Ha sikerült a próbajáték, akkor pedig halálos, két éves próbaidőnek néz elébe. Ez alatt az időszak alatt rengeteget kell az első pultban játszania. Számos kisebb szólófeladat is kap és a többiek folyamatosan figye-

lik, hogyan képes alkalmazkodni, megfelele a napi elvárásoknak, képes-e arra, hogy egyik napról a másikra megtanuljon egy művet. A Berlii Filharmonikusok ugyanis nagyon gyorsan dolgoznak, általában két-három próbával játszanak egy koncertet, nehezebb darab esetén pedig szó lehet négy próbáról. Nálunk ezek a gyakorlások a jó hangulat ellenére feszített tempóban zajlanak, s így követelmény, hogy valaki ne csak jó hangszeres, jó muzsikos, hanem nagyon gyors és alkalmazkodó is legyen.

– *Ön több, mint egy évtized után hogyan látja a zenekart, mi az, ami miatt a Filharmonikusok ilyen különlegesen jók?*

– Az együttes világszínvonalának számos összetevője van. Könnyebb az új tagok kiválasztása, hiszen ebbe a zenekarba mindenhol a legjobb muzsikosok jelentkeznek. A Filharmonikusok tagjai olyan fizetéseket kapnak, hogy nincs szükségük arra, hogy mindenféle különmunkát elvállaljanak a megélhetésükért, ráadásul módjuk van arra is, hogy valóban jó minőségű hangszereket vegyenek. A Berlii Filharmonikusok kiváló próbateremben gyakorolnak és remek koncertteremekben lépnek estéről-estére a közönség elé. S a német muzsikosok sajátos attitűddel zenélnék, a játék, a muzsikálás örömet jelent mindenkinek, s ez a koncertdobogón is látszik rajtuk. Az előadásokon mindenki mindent megpróbál, hogy a lehető legjobban szólaljon meg az adott darab, nem azt nézik, mikor indulhatnak már haza. Ráadásul Németországban sajátos zenekari kultúra létezik, amely mindent áthat. Rengeteg az együttes és az ottani emberek számára természetes, hogy rendszeresen koncertekre járjanak. Mindebbe persze beletartozik az is, hogy a Filharmonikusok is több, mint száz esztendő hányománya tekintenek vissza.

– *Említette a hangszerparkot. Milyen instrumentumokon játszanak Berlinben és milyen az ön hegedűje?*

– Minden hangszerből a lehető legjobb minőséget találni meg a zenekarban. Jelenleg hat Stradivárinck van, de emellett akadnak del Gesuk és Amatik is. Én egy új amerikai hegedűn muzsikálok, egy Guarneri-utánzatton. Egyébként Németországban gyakorlat, hogy egy-egy jelentősebb bank megvásárolja az adott mesterhangszert, majd használatra valamelyik neves együttes rendelkezésére bocsátja.

– *Hány tagja van a zenekarnak, milyen próbarenddel, előadásszámmal dolgoznak?*

– Jelenleg 108–109 státuszunk van. Általában délelőtt, délután tartjuk a próbákat,

én egy évben átlagosan hetven-nyolcvan koncerten muzsikálok, s ehhez jönnek még a lemezfelvételek. Nálunk íratlan szabálynak számít az is, hogy a nagyzenekari szereplések mellett a tagoknak illik sokat kamarázniuk. Rengeteg kisebb-nagyobb együttesünk van, s ezek a szólisztikus szereplések is segítenek abban, hogy a muzsikosok játéka megfelelő színvonalon maradjon.

A berlii fellépések mellett a zenekar általában két évente indul németországi turnéra és gyakorta szerepel külföldön is. Évente fellépünk az Egyesült Államokban, ilyenkor mindig koncertezünk a Carnegie Hall-ban, s két évente ellátogatunk Japánba. Az együttesünk állandó szereplője a Salzburgi Ünnepi Játékoknak, az osztrák húsvéti fesztiválon mindig előadunk egy operát is, emellett pedig visszatérő vendégei vagyunk a Luzerni Fesztiválnak és a londoni koncertteremeknek. Így aztán időről-időre mi is dolgozunk kisebbekkel, de ezek is a legjobb muzsikosok, s ha helyettest küldünk magunk helyett, akkor velünk egyenrangú tudású művészt kell felkérnünk erre a feladatra. Egyébként szerintem mi vagyunk a legfegyelmesebb zenekar, egyrészt azért, mert az együttesnek én is tagja vagyok, másrészt pedig azért, mert kicsit visszaélünk azzal, hogy a dirigensek nem nagyon mernek ránk szólni. Régebben a zenekaron belül még létezett egy olyan szavazás is, amelyen minősítették a szezonban hozzánk látogató karmestereket, s azokat, akik az utolsó helyeken végeztek, többször nem hívtuk meg.

– *A Berlii Filharmonikusok ugyanolyan demokratikus szervezet, akár a Bécsié?*

– Nálunk is számos dolgról a zenészek döntenek, de mi nem a saját bevételeinkből tartjuk fenn magunkat, mint a császárváros együttese, hanem bennünket Berlin város támogat. Mi vagyunk Németország legjobban fizetett zenekara, s ezért meghatározott számú koncerten kell fellépniük. S ellentétben a bécsiékkal, nekünk van állandó vezető dirigensünk, 2002-ig Claudio Abbado irányítja a munkát, ezt követően pedig Sir Simon Rattle-t szavaztuk meg zeneigazgatónak.

– *Az együttesen belüli, „kötelező” kamarazenélésben ön is szívesen részt vesz?*

– Igen, hiszen nagyon szeretem a kamaramuzsikálást. Több kisebb együttes munkájában részt veszek, s hét éve létezik egy kvartett is. Az Apos vonósnégyes a tagok vezetőkeveinek első betűiből kapta nevét, s mindannyian a berlii zenekarnál muzsikálunk. Született CD-nk, játszottunk a Salzburgi Ünnepi Játékokon, vendégszerepeltünk Japánban, rendszeresen kapunk koncertfelkérése-

ket, s ezeket az együttesmuzsikálásokat nagyon élvezem.

– *Az együttesben sok a magyar muzsikos? Hamar befogadják a más országból érkezőket?*

– Jelenleg ketten vagyunk Velencei Tamással, ő az év eleje óta próbaidős nálunk. Én egyébként sosem éreztem úgy, hogy el kellene fogadtatnom magam, hiszen a társaság valóban nemzetközi, a zenekar egyharmadát külföldi muzsikosok alkotják. S a németek nagyon liberálisak, nyitottak. Én kártyázom, futballozom velük, számos barátom akad köztük. Ráadásul Németországban komoly társadalmi elismertsége is van annak, ha valaki a Berlii Filharmonikusok tagja, ez magam is nap mint nap tapasztalom.

– *S azóta mióta a berlii együttesnél játszik, muzsikált már itthon is?*

– Nem, nem léptem hangversenydobogóra, csak egy lemezfelvételen vettem részt a Bartók vonósnégyessel, Mendelssohn Oktettjét játszottuk CD-re. A szezonban nincs időm arra, hogy itthon is koncertezzem, nyáron pedig szívesebben pihenek, örülök, hogy találkozhatom a régi barátokkal.

– *S mi lesz a folytatás? A világ egyik vezető zenekara után mire vágyhat még az ember?*

– Ezen először 25 évesen gondolkodtam el, akkor, amikor státuszt kaptam a Filharmonikusoknál. A zenekari muzsikálás mellett az oktatás is érdekel, de nem a hegedűtanítás, hanem a kamarázás. Szívesen foglalkozom zenekari muzsikálás oktatásával is, azzal, hogy mitől lesz jó egy együttes. A Berlii zenekari akadémiáján egyébként docens vagyok, van egy növendékem is. Nemrég felkértek, hogy Pierre Boulez asszisztenseként, a Mahler Ifjúsági Zenekar hegedűseivel dolgozzam, egyéb elfoglaltságaim miatt ezt a feladatot most nem tudtam elvállalni, de remélem, lesz még ilyen alkalom.

– *Ez a státusz nyugdíjas állás a Berlii zenekarnál. Az addig hátralévő röpké harminc évet ott tölti?*

– Úgy gondolom, nem fogok a Berlii Filharmonikusoktól nyugdíjba menni. Szeretnék még néhány dolgot kipróbálni az életben, hiszen engem ma is rengeteg minden érdekel. Szeretek zenélni, de érdekel a színház, az irodalom, szeretek játszani, kártyázni, lóversenyezni. Szívesebben élnék idehaza, mert imádom Budapestet és igazán azt élvezném, ha nem a zenélésből kellene megélnem, hanem csak akkor venném elő a hegedűmet, ha a barátaimmal egy kis örömmelélésre gyűlünk össze... Szerintem a muzsikálás is addig érdekes, amíg szenvedély. Réfi Zsuzsanna